

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA 2017/42
19.10.2017
Kelly Berthelsen

Qanoq iliorluta mingutsitsineq annikillisarniarlugu eqqaanermut atortut puussiat plastikiusut atorunnaariartortinnissaannut suliniuteqassanerluta apeqquteqaat aallaavigalugu Inatsisartunut oqallisissiasatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit)

Inuit Ataqatigiinniit oqaluuserisassaq pingaaruteqarluinnartoq pillugu oqallissaarisoq Mimi Karlsen Inuit Ataqatigiinneersoq qutsaviginiarparput ajornartorsiutip eqqartorneqartup qanoq iliuuseqarfiginissaa pisariaqarluinnalersimammat.

Plastik atortussiaavoq pitsassuaq! Akisuallaanngitsumik sananeqarsinnaavoq, assigiinngitsorpassuanngorlugu sananeqarsinnaavoq, taamaakkamilu sorpassuarnut atorneqartarpoq. Ajoraluartumilli aamma ima nungujaatsigaaq ukiorpapilorujussuarni atasarluni. Ullumilu plastikiniq sanaartorneq ima annertutigaaq nunamut matorussisoqartaralarpat, ikuallaasoqartaralarpat allatulluunniit nungutsitsiniartoqaralarpat plastik avatangiisini alliartuinnalerluni.

Uagullu nunatsinni isumaqaqqajaasarpugut plastik uagut avatangiisitsinni annerusumik ajornartorsiutaanngitsoq. Alianaraluartumilli ukiuni kingullerni Danmarkimi Avatangiisinik Nukissiutinillu Misissuisoqarfiup (DCE) misissuisarneratigut paasineqarpoq avatangiisini, aamma uumassusilinni, plastik ima annertutigilersimasoq Europami nunat inoqarluartut eqqaanisut plastik pinngortitami nalinginnaatigilersimalluni.

Nunatsinni avatangiisini plastikit nassaassaasut ilarpassui uagut atuinitsinnit pisimannikkaluarpataluunniit pinngitsoorata uagut nammineq qanoq iliuuseqartariaqarpugut. Uagummi plastik assorsuaq atugaraarput taamaammallu ajornartorsiut millisassagutsigu uagut nammineq iliuuseqartariaqarpugut iliuuseqarsinnaallutalumi.

Siullermik, ileqqunik allanngineq aqqutissat pitsaanersaraat. Angussagutsiguli ilisimasaqarneq igitsinissamullu periarfissat pitsaasut pisariaqarmata paasititsiniaanerit atortunullu nutaanut aningaasaliinerit aqqutigineqartariaqarput.

Nunatsinni aalisarnermik inuussutissarsiuuteqarnitsinni atortut ilarpassui plastikkiupput. Qassutit, allunaasat, puttaqutit allallu plastikimik sanaajunngikkunik akoqartaqaat. Piniutinik isumannaarsuilluarnermi periaatsit pitsaasut isumaqatigiissutigalugit qaammarsaatigisariaqarpavut.

Sanaartornermi atortut pingaartumik anorersuortalersillugu teqqartartut ajornartorsiutip ilarujussuarai. Teqqatsaaliuineri periaasissat isumaqatigiissutigalugit aamma qaammarsaatigisariarpavut.

Taavalu annerpaamik iliuseqarfigisinnaasatta ilaat tassallu: Atuinerput eqqaasarnepullu.

Periaatsinik atuinermillu allannguinnikkut plastik pinngortitamut pisittagarput annikillisinnaavarput. Assersuutigalugu ullut tamaasa puusiat plastikkit tusindtilikkaat niuertarfinniit nioqqutigineqartarput. Annoraaminernik taarsersinnaagutsigit ila atuineq qanoq annikillitigissagaluarerpoq. Nunallumi maannamut ikikkunnaartut allaat niuertarfinni puusiat plastikkit maanna inerteqqutigineqalersimapput.

Taavalu eqqaaneq qiviariarutsigu: ullumikkut nunatsinni tamarmi angerlarsimaffinni eqqakkanik immikkoortiterisarneq atorineqanngilluinnarpoq. Asiusinnaasut, asiusinnaanngitsullu, ikumasinnaasut ikumasinnaanngitsullu ataatsimoortillugit eqqarneqartarput. Ikuallaavilinni tamanna ajornartorsiutaasaqaaq, ikuallaaveqanngitsunilu eqqakkat asiusinnaasut asiusinnaanngitsullu attarmut eqqarneqartaramik arlaat qanoq iliuseqarfigiuminaattarlutik. Immikkoortiterisarnep qanoq pisariutiginera misissorialugu qanortoq immikkoortiterisalerisa.

Taavalu eqqaasarneq: Puusiat atortullu plastikkit sanaat immikkoortissinnaaleraluarutsigit ikuallassinnaagaluarutsigillu ila angusaqassagaluaqaagut. Qujanartumik ikuallaasarnermi atortorissaarutit pitsanngoriartorput. Assersuutigalugu umiarsuit ikuallaaveqarnissaat piunasaqaataalersimammatt containerit ikuallaaviusut, toqunartumik aniatitsisinnaajunnaarlugit minnerpaamik 850 gradinik kissassuseqalersartut nassaarineqareerput umiarsuarni aammalu aatsitassarsiorfinni inatsisitigut piunasaqaataallutik atorlualeerlutik. Nunaqarfinni illoqarfinnilu minnerusuni taama ittut immaqqa 20-illuunniit pigileraluarutsigit puusiat ulluinnarsiutit pingaartumillu anartarfiit puusiaat takussunarsaataaqisut eqqarneqarnerat killilerujussuassagaluarparput.

Aamma plastikkit taarsiullugu atortussat allat periarfissaapput: Assersuutigalugu assagiarsunniarnermi pullatit plastikkit allunaarsartallit massakkut ajornanngitsumik anoraassiasamik bomuldinik ninngusuumik taarserneqarsinnaalereersimapput. Qularnanngilaq misissuilluualaarutta atortussiassat allat aamma plastikkit taartaasinnaapput. Qaammarsaanikkut, malittarisassiornikkut, ilaatigullu aningaasaliinikkut ajornartorsiut millisissinnaaqaarput.

Kiisalu, anartarfinnut kuuffilersuineq inoqarfinni amerlanerpaani atorineqalertariaqarpoq. Aap, ataasiarluni aningaasartuutit qaffasissapput, kisianni ukiorpassuarni anartarfinnik kueraarusaarnermut aningaasartuutit plastikkit korpasuillu pinngitsoorneqassagaluarput.

Taama amerlanngitsunnguugalanik siunnersuuteqarluta Inuit Ataqatigiinniit kaammattuutigissavarput oqallinneq manna tassungaannaq killeqartinneqarani iliutsinik aalajangersimasunik ukiuni qaninnerni kinguneqartinneqarumaartoq.

Oqallilluarisi.